

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci shledává žalující strana v právním názoru odvolacího soudu, že se žalovaným nedostává pasivní oprávnění k žalobě proto, že zažalovaná pohledávka přísluší žalující pozůstalosti po Edmundu F-ovi proti pozůstalosti po Antonínu P-ovi, k níž se žalovaní přihlásili nepodmínečně za dědice, a že tato pozůstalost doposud žalovaným nebyla odevzdána. Názor odvolacího soudu jest však správný. Podle § 547 obč. zák. pohlíží se k pozůstalosti, než dědic přijme dědictví, jako kdyby ji měl v držení ještě zůstavitel; jakmile však dědic dědictví nastoupí, představuje co do pozůstalosti zůstavitele a oba pokládají se v ohledu na třetí osobu za touž osobu. V § 550 obč. zák. se praví, že se více dědiců ve příčině společného dědického práva považuje za jednu osobu. Z těchto zákonných ustanovení, jakož i z ustanovení §§ 548, 797, 801, 802, 821 obč. zák. plyne, že po úmrtí zůstavitele až do doby, kdy se pozůstalost dědici odevzdá, jest podmětem zůstavitelových práv a závazků pozůstalost, a že tento prozatímní stav končí odevzdáním pozůstalosti dědici. Před odevzdáním pozůstalosti, jakž tomu jest v souzeném případě, jest dlužníkem pozůstalostních věřitelů pozůstalost dosud nerozdělená, nikoliv dědic, který v pozůstalost jen vstoupil, a jsou proto věřitelé oprávněni požadovati uspokojení jen z pozůstalosti, nikoli také ze jmění dědiců. Při tom jest nerozhodné, zda se dědic přihlásil k dědictví s dobrodiním inventáře, či bez tohoto dobrodiní, poněvadž zákon, pokud se týče mezidobí až do odevzdání pozůstalosti, takového rozdílu nečiní. Zamítl-li tudíž odvolací soud aspoň pro tentokrát žalobu z důvodu, že žalovaným pozůstalost po Antonínu P-ovi, do níž zažalovaná pohledávka jako dluh patří, dosud nebyla odevzdána, posoudil věc po právní stránce správně. S uplatněným dovolacím důvodem neúplnosti řízení netřeba se vypořádati, poněvadž neúplnost jest vytýkána a byla by dána jen za předpokladu, kdyby tu bylo pasivní oprávnění žalovaných, kteréhožto předpokladu tu není.

Čís. 9637.

Bylo-li o zaplacení částek nepřevyšujících jednotlivě 2.000 Kč žalováno na základě záručního prohlášení žalovaného jako rukojmího a plátce a předmětem sporu byl souhrn všech částek jak na jistině, tak i na dosud vzešlých útratách, jako celek, jenž převyšoval 2.000 Kč, jest dovolání do souhlasných rozsudků nižších soudů přípustné.

K pojmu odštěpného závodu (filiálky, odbočky) se sice nevyžaduje, by jeho vedení bylo zcela nezávislé a provozování obchodů samostatné, ale přece jest potřebí, by vedlejší závod vyvíjel samostatnou kupeckou činnost. Na pojmenování odštěpného závodu nezáleží. Odštěpný závod nemusí míti jmění, aniž jest jeho jsoucnosti na závadu, že není dosud zapsán v obchodním rejstříku.

Pokud expositura banky není právním podmětem.

(Rozh. ze dne 8. února 1930, Rv I 910/29.)

Žalující, banka Č., expositura v B., domáhala se na žalovaném ručiteli zaplacení zaručených 1.384 Kč, jakož i útrat sporu a exekuce, celkem 2203 Kč. Žalovaný namítl mimo jiné nedostatek aktivního oprávnění expositury k žalobě, tvrdě, že jde o pouhé platební místo. Oba nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud uvedl v otázce, o niž tu jde, v důvodech: Pokud jde o popíranou způsobilost žalující strany ke sporu, zjistil již první soud, že banka Č., expositura v B., jest závodem odštěpným, pod jehož firmou majitel závodu, banka Č. může žalovati a také žaluje. V tom směru potvrdil svědek M., že se žalující expositura rovná úplně co do pravomoci a samostatnosti jednání filiálce, t. j. závodu odštěpnému. Jak první soud správně k tomu poukazuje, není existence filiálky jakožto firmy, pod jejímž jménem hlavní závod může žalovati a býti žalován, zápisem do obchodního rejstříku nijak podmíněna (viz Staub § 2 u čl. 212 obch. zák.). V podstatě záleží jen na tom, zda žaloba byla podána osobami k tomu oprávněnými. Než ani v tom směru nemůže býti o tom vzhledem ke svědeckým výpovědím pochybnosti, neboť svědci potvrdili souhlas centrály s podáním žaloby. Soud odvolací je proto názoru, že nebylo prvému soudu třeba, by se zabýval otázkou, zda může míti expositura vlastní jmění či nikoli, ano nejde o nic více než o firmu, pod níž banka Č. jako majitelka závodu žaluje o nároky jí příslušející.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Především jest řešiti otázku přípustnosti dovolání. Žalující strana dovozuje totiž v dovolací odpovědi, že jest dovolání podle § 502 třetí odstavec c. ř. s. nepřipustné, poněvadž jest žalováno o částky 1.384 Kč 66 h, 260 Kč 61 h, 118 Kč 50 h, 205 Kč 84 h, 114 Kč 50 h a 89 Kč 75 h, pak o úroky, které jsou jen příslušenstvím; pokud jde o částku na jistinu 1.384 Kč 66 h, jsou prý tu souhlasné rozsudky obou nižších soudů, a ostatní nároky jsou prý nepatrné a odvolací soud o nich rozhodoval jen co do namítané zmatečnosti. Žalující straně nelze však v tom přisvědčiti. O zaplacení všech v žalobě uvedených částek bylo žalováno na podkladě záručního prohlášení žalovaného jako rukojmí a plátce ze dne 10. září 1926 a předmětem sporu byl souhrn všech částek jak na jistinu, tak i na dosud vzešlých útratách jako celek, kerý činí 2.203 Kč 86 h, takže odvolací soud rozhodoval o sporném předmětu, jenž převyšuje 2.000 Kč. Dovolání jest přípustné a nutno se jím věcně zabývati.

Žalovaný uplatňuje všechny dovolací důvody podle § 503 c. ř. s. Dovolání jest oprávněno, pokud vytyká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci a odvolacímu řízení neúplnost. V souzeném případě jde v podstatě o to, lze-li žalující exposituru banky Č. v B. pokládati za odštěpný závod akciové společnosti banka Č. v Praze a přiznati jí způsobilost ke sporu. První soud přisvědčil k této otázce jen z toho

důvodu, že si expositura banky Č. v B. dává podle svědectví Ladislava M-a zcela samostatně postupovati pohledávky a také je samostatně vymáhá. Dospěl-li prvý soud na tomto podkladě k závěru, že žalující expositura jest závodem odštěpným, neučinil tím skutkové »zjištění«, jak se mylně praví v napadeném rozsudku, nýbrž vyslovil jen právní názor o právní povaze žalující expositury. Odvolací soud schválil tento názor prvního soudu, dodav ještě, že svědek M. potvrdil, že se žalující expositura rovná co do právomoci a samostatnosti jednání »filiálce«, to jest závodu odštěpnému. Odvolací soud si patrně neuvědomil, že v této části svědecké výpovědi Ladislava M-a není potvrzení skutkové okolnosti a že svědek projevil takto jen osobní názor o právní otázce, což nemůže býti pro soud závazným a rozhodujícím, naopak náleží soudu, by právní otázku řešil sám na podkladě zjištěných skutečností.

»Odštěpným závodem« (čl. 21, 212 obch. zák.) jest závod, který provozuje, uzavírá podstatně tytéž obchody, jež provozuje závod hlavní, ale ze zvláštního místního střediska, odchylného od hlavního sídla závodu. K pojmu odštěpného závodu (filiálky, odbočky) se sice nevyžaduje, by jeho vedení bylo zcela nezávislé a provozování obchodů samostatné, ale přece jest potřebí, by vedlejší závod vyvíjel samostatnou kupeckou činnost. Na názvu o sobě nesejde, odštěpný závod mohl by tedy býti označen také jako »expositura«, ale jest připomenouti, že expositura banky jako taková, je-li — jak to mnohdy bývá — jen platebním místem a neprovozuje-li tytéž obchody jako banka sama, není samostatným závodem a právním podmětem, který by mohl býti stranou ve sporu, a nemůže zastupovati ústřednu. (Viz rozhodnutí čís. 8345 sb. n. s.). Dovolatelův názor, že odštěpný závod musí míti vlastní jmění, jest mylný, neboť odštěpný závod jest jen součástí celého podniku a právním podmětem zůstává tu v pravdě majitel podniku, ale prakse dopouští i žaloby odštěpných závodů (viz rozhodnutí čís. 3194 a 5820 sb. n. s.). S nižšími soudy jest souhlasiti v tom, že jsoucnosti odštěpného závodu není na závadu, že není dosud zapsán do obchodního rejstříku, proti čemuž dovolatel ani nebrojí. Nebylo-li zjištěno až dosud nic více, než že si žalující expositura dává samostatně postupovati pohledávky a je vymáhá, neplyne z toho ještě nikterak, že provozuje podstatně tytéž obchody jako banka sama. Dává-li si někdo postupovati pohledávky a vymáhá-li je, není to o sobě ještě provozováním obchodů, zejména nelze v tom spatřovati »jednání bankéřů« ve smyslu čl. 272 čís. 2 obch. zák., jehož smluvními typy jsou koupě, deposit a zápůjčka.

Dovolateli jest tudíž přisvědčiti v tom, že věc nebyla v napadeném rozsudku ani v rozsudku prvního soudu po právní stránce posouzena správně a že odvolací řízení jest kusé, poněvadž nebyly zjištěny skutečnosti, z nichž by s vylíčeného právního hlediska bylo lze spolehlivě usouditi, zda žalující expositura jest odštěpným závodem firmy banka Č. v Praze ve smyslu čl. 21 a 212 obch. zák., zda totiž vyvíjela samostatnou kupeckou činnost, uzavírajíc ve svém zvláštním místním středisku podstatně tytéž obchody, jako závod hlavní. O vytýkanou zmatečnost nejde, protože podle d o s a v á d n í c h výsledků jednání nelze ještě rozhod-

nouti, že se žalující straně opravdu nedostává procesní způsobilost. Oprávněnému dovolání bylo vyhověti a, poněvadž jest třeba jednání v první stolici, by se věc stala zralou k rozhodnutí, bylo podle § 510 c. ř. s. zrušiti rozsudky obou nižších soudů a spornou věc vrátiti soudu stolice první.

Čís. 9638.

§ 6 zákona o splátkových obchodech ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. neplatí, bydlí-li žalovaný na Slovensku.

Nicotnost smlouvy podle § 4 zák. čl. XXV:1900 a § 6 nař. uh. min. obch. čís. 27.483 z roku 1901 nevztahuje se na případ, byla-li věc koupena k živnostenskému provozování.

(Rozh. ze dne 8. února 1930, Rv II 309/29.)

Žalující firma prodala žalovaným, bydlícím na Slovensku, na splátky benzinový motor. Žalobu o zaplacení nedoplatku kupní ceny podala žalobkyně na okresním soudě v P. na Moravě jako sudišti úmluvy. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem mimo jiné z těchto

důvodů:

Jde o obchod splátkový a jest především vzhledem k ustanovení zákona ze dne 27. dubna 1896, čís. 70 ř. zák. z úřadu uvážiti, zda jest příslušnost okresního soudu v P. opodstatněna tím, že se strany výslovnou úmluvou tomuto soudu podrobily (§ 104 j. n.). Odvolací soud vším právem v souhlasu se zdejším rozhodnutím čís. 3417 sb. n. s. prohlásil příslušnost okresního soudu v P. za opodstatněnou, ani žalovaní bydlí na Slovensku, tedy mimo obvod, kde platí zákon splátkový. Žalovaní namítali v druhé stolici nicotnost kupní smlouvy podle § 4 zák. čl. XXV:1900 a § 6 nařízení uherského ministerstva obchodu čís. 27.483 z roku 1901. I když tuto námitku v dovolacím řízení nevznášejí, jest k ní přes to přihlédnouti, ježto k nicotnosti jest hleděti z úřadu. Než nicotnosti tu není, i kdyby se za to mělo, že kupní smlouva byla ujednána na Slovensku, ježto nicotným jsou podle citovaného zákonného ustanovení jen takové kupní smlouvy ohledně hospodářských strojů včetně motorů, nebyl-li podpis kupitele ověřen na obecním úřadě, když jde o kupitele malorolníka, kdežto žalovaní koupili sporný motor k živnostenskému provozování, takže citované zákonné ustanovení na souzený případ nedopadá.

Čís. 9639.

Za života zůstavitelova nemá nepominutelný dědic právní zájem na bezodkladném zjištění (§ 228 c. ř. s.), že odstupní smlouva mezi zůstavitelem a třetí osobou byla darováním a že tímto darováním byl zkrácen žalobcův nárok na povinný díl.

(Rozh. ze dne 8. února 1930, Rv II 310/29.)